

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : στο «ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

Ὀδὸς Ἀκαδημίας 40

Συντηρητὴ χειροτάκτη : Δρ. 20.

Βρίσκεται σὲ ὅλα τὰ κίосκια καὶ πωλεῖται 40 λεπτά τὸ φύλλο.

Ἀπὸ σήμερον ὁ «Νουμάς» θὰ βγαίνει με 16 δεκάξη σελίδες καὶ θὰ πωλεῖται λεπτά ΣΑΡΑΝΤΑ τὸ κάθε φύλλο στὸ Ἀκαδημαϊκὸ βιβλιοπωλεῖο (ὁδὸς Ἀκαδημίας 40) καὶ σ' ὅλα τὰ κίосκια.

εἶταν ξαπλωμένη στὸ στρώμα καὶ μιὰ ἀπαλόχρωμη γλυκύτατη ἀχτίνα γλυστρώντας ἀπ' τὴ μισανοιγμένη πόρτα ἔπεφτε στὸ πρόσωπό της. Μὰ τί νὰ τὴν κἀνῃ; Δὲν τὴν ἐνοιῶθε πιά.

Τὸν ἄλλο χειμῶνα στὸ πρῶτο κρῦς ὁ Παπαφώτης πηγαίνοντας πρωί-πρωί στὴν ἐκκλησιαὶ τολίχτηκε σ' ἓνα κινούργιο μποξῆ. Ὅσοι τὸν ἐβλεπαν στὸ δρόμο κἀτι ψιθύριζαν μεταξὺ τους, καὶ κείνος ἀντὶ νὰ τὸν καμαρώνῃ σὰν κινούργιος ποῦταν, τοῦρριχνε κάπου κάπου μιὰ ματιὰ πονεμένη χαϊδεύοντάς τον ἀπλά. Ἔβλεπε τὸ δῶρο τῆς γειτόνισσας ποῦ πρὶν πεθάνῃ εἶχε γράψῃ με τὸ χέρι τοῦ συμβολαιογράφου. — «Τὸ σεντοῦκι μου, τὸ καντηλέρι μου, τὸ στρώμα μου καὶ ὅ,τι ἄλλο βρεθῆ στὸ φτωχικό μου, νὰ πουληθῇ γιὰ ν' ἀγοράσῃ ὁ Παπαφώτης ἓνα κινούργιο μποξῆ.»

ΜΗΤΕΡ ΠΕΡΡΩΤΗ

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

—Καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν λίγα λόγια σὲ τοῦτη δὴ τὴ στήλη, γιατί περισσότερα δὲν τῆς ἀξίζουν: «Βρουκιλίτικισσε λοιπόν, ποῦ λέτ' ἀδέρφια, ἢ μακαρία ἐποχὴ τοῦ ἀειμνηστοῦ Δεληγιάννη, γαρνιρισμένη καὶ με λίγη τρομοκρατία. Σανίδα καὶ κομπόζα. Ἡ Ἑλλάδα ἐσωτερικῶς γύρισε πενήντα χρόνια πίσω. Ἐξωτερικῶς—0000, καὶ ἔχει ὁ Θεός!

—Συσταίνουμε τὴν «Ἀλήθεια» τοῦ κ. Α. Τσουκαλά. Ἀλήθεια ὄνομα καὶ πράμα. Ἡ προμήθεια τοῦ σίτου, τὸ ζήτημα τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα, ξετάζονται με παληκαριά καὶ με εἰλικρίνεια. Κρίμα μοναχὰ ποῦ ἡ «Ἀλήθεια» δὲν ἀκολουθεῖ καὶ τὴ γλωσσικὴ ἀλήθεια; γιὰ νὰ τὴν καταλαβαίνει καὶ ὁ κόσμος.

—Τὸ Μαργαρίτι τοῦ κ. Ἰουλίαν Περσάνη, θὰ τυπωθεῖ στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

ΞΕΝΟΠΟΥΛΙΚΟΣ ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ

Πρὸς τὸν κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο, ἐκδότη τοῦ «Νουμά».

«Δυνάμει τοῦ περὶ τύπου Νόμου» καὶ δίχως ψευτοτάκτι (τὸ «τάκτι» παρακαλῶ νὰ κρατηθῇ γιὰ τὸν ἔντιμο κ. Γ.ρ. Ξενοπούλου καὶ τοὺς ὁμοίους του), ἀπαιτῶ νὰ δηλωθῇ:

α') Πὼς εἶναι ψέμα πὼς ἔγραψα ποτὲ κριτικὴ στὸ «Νουμά» γιὰ ἔργο τοῦ κ. Ξ.(1)

β') Γράφει ψέμα ὁ κ. Ξ. γράφοντα; πὼς «δὲν ἀσχο-λήθηκα καθόλου με τὴ σοφολογιότητά μου».(2)

γ') Ψέμα ἐπίσης πὼς ἐγὼ «τὸν ἀναγνώρισα γιὰ κορυφὴν στὴν τέχνη του», καὶ τὸν προοικλῶ νὰ τὸ δείξῃ φανερὰ ποῦ τὸ ἔχω γραμμένο. Ἐξὸν ἂν πῆρε σὰ σοβαρὰ ἓνα κοπιμμένο ἰδιωτικὸ γραμμένο κοροϊδευτικὰ στὴν ἀρχαία, ἢ τὸ αὐτολιβάνισμα ποῦ τρίβοντάς του στὴ μούρη τὸ ξανάγραψα κάποτε ποῦ βγήκε, κακόπιστα πάντα, νὰ χριζῇ μαλλιαροὺς καὶ μὴ μαλλιαροὺς ἀνάλογα με τὸ συμφροντάκι τοῦ(3).

δ') Ὡ κακοπιστία! Ξενοπούλος (4) τὸνομά σου! Βρίζει κίολα κακόπιστους τοὺς ἄλλους ὁ ἐντιμότατος, ἐνῷ ἔχει δηλώσει με τὴν ὑπογραφή του πὼς ὄχι «ἄσθρο» παρὰ ἔργο δημιουργικὸ (5) θὰ τύπωνε στὴ γλώσσα τοῦ Μιστριώτη, φτάνει νὰ τὸν πλερώνανε. Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πῇ πὼς τὰ βιβλία τὰ μεταφρασμένα στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μαρασλῆ, ἂν εἶτανε μεταφρασμένα ὅπως πρέπει, δὲ θάκανε γιὰ τὴ φιλολογικὴ μας τὴ γλώσσα χίλιες φορές δημιουργικώτερα παρὰ τὰ «φτωχὰ» (6) καὶ σὰν κακομεταφρασμένα μυθιστορη-

1) «Βρίστηκαν ὅς τώρα στὸ «Νουμά» ὅλα μου τὰ ἔργα, καὶ τὰ φιλολογικὰ καὶ τὰ θεατρικὰ, κ' ἀπὸ... κ' ἀπὸ... κ' ἀπὸ τὸν Ποριώτη». — Γ.ρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, «Νουμάς», ἀρ. 585, σελ. 37.

2) Βλέπε παραπάνω, καὶ ἀριθ. 586 τοῦ «Νουμά», ὁλόκληρη σελ. 53.

3) «Ἡ πρώτη σελὶς περιοδικῶν, τὴν ὁποῖαν ἐτίμησαν ὡς τώρα ἀριστεῖς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων». — Γ.ρ. Ξ., «Ἀθῆναι», 18 Φεβρ. 1910.

4) «Ἐνὸς τῶν ἀριστεῶν τούτων ἔξοχον ἀληθῶς διήγημα ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην σελίδα». — Γράμμα με τίτλο (βαλμένο ἀπὸ τὸν κ. Πάπ): «Γλωσσικαὶ Ἀναγοῦλαι», στὴν «Ἀθῆναι», 20 Φεβρ. 1910, δπου ὁ Ποριώτης βεβαίονει πὼς στὴ μεταφραστικὴ του δουλειὰ πῆρε μαθήματα μαλλιαροσύνης καὶ ἀπὸ τὸν «ἀριστεῖα διηγηματογράφον», ὅπως ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ του ὁ κ. Γ.ρ. Ξ.

5) Πρὸς. «Οὔτε εἶπα πὼς ὁ Ψυχάρης γράφει *Φτώμα*». — Γ.ρ. Ξ., «Νουμάς», 585, σελ. 38. Τὸ εἶπε ὁμοῦς στὴ «Δι-ἀπλωση», 20 Φεβρ. 1916, σελ. 95 ὁ κ. ΦΑΙΔΩΝ (Γ.ρ. Ξ.): «Μὴν κάνετε τῆς ὑπερβολῆς ποῦ κάνουν μερικοὶ ἀκαλαίσθητροι καὶ τὰ χαλοῦν ὅλα». Καὶ τὰ παραδείγματά του εἶναι «ψευτόνομα, κατατόπι, χειρόγραφο, ματογιατρός, ξεκαπίστρωτος θυμός, φτώμα, αἰσθημα, πληχτικός, ἀκαλαίσθητος». Ἔτσι κάνανε καὶ τὰ τσιράκια τοῦ Μιστριώτη τὰ «Παλιοκουβέντας, Κεχομπάρα» κλπ.

6) «Ἄσε νὰ μοῦ ἀναθέσῃ καμμιὰ φορὰ ὁ Μαρασλῆς καμμιὰ *μετάφραση*, καὶ τότες νὰ ἰδῆς καὶ ὑπερκιθαρεύουσα ποῦ δὲν τὴν ἔγραψε οὔτε ὁ Μιστριώτης». — Γ.ρ. Ξ. «Νουμάς», ἀρ. 226 τοῦ 1906, σελ. 7.

ματά του, ποῖ τέτοια χιλιάδες τὸ χρόνο ξεφουρνίζονται στὴν Ἐδρώπη γιὰ γαργαλιστικά τῆς ἡβικῆς χώρας, — ἀφοῦ θέλει καὶ καλὰ νὰ μάθῃ τὴ γνώμη μου γι' αὐτά. Ἄρθρο, ἀξιόπιστε κύριε, καὶ μόνο ἄρθρο εἶχε τυπώσει ὁ Παλαμάς στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Μαρασλή, τὰ Προλεγόμενα στὸ Σολωμό, ἀπὸ τὰ 1901, τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ πού ἐσὺ ὁ ὑπογραμμὸς τῆς γλωσσικῆς ἐντέλειας πίστευες στὴν καθαρεύουσα⁽⁶⁾ καὶ μόνο στὴν καθαρεύουσα. Καθαρευουσιάνος ἀπὸ ἀνάγκη⁽⁷⁾ γιὰ τοὺς δημοτικιστὲς, δημοτικιστῆς ἀπὸ ἀνάγκη⁽⁸⁾ γιὰ τοὺς καθαρευουσιάνους, «ὄ, τι — θέλετες κι ὄ, τι — πλερώνετε» γιὰ τοὺς ἀνίδεους ἐκδότες, ⁽⁹⁾ χωρὶς πίστη σὲ ἰδανικό, ⁽¹⁰⁾

6) «Πάντοτε ὁμιλῶ ὅπως γράφω. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ μου λόγου ἐν γένει, — καὶ εἰς τὸ τυπικὸν ἀκόμη. — δὲν πιστεύω νὰ εἶνε πολὺ μεγαλητέρα ἀπὸ οἰουδῆτοτε εὐτυχισμένου ἀνθρώπου, εἰς τὸ ἔθνος τοῦ οἰοῦντος δὲν ἐπικρατεῖ ἡ ἰδική μας διγλωσσία. Καὶ ὁ Ψυχάρης καὶ ὁ Πάλλης καὶ ὁ κ. Σ. Παγανέλης ἐπίσης ὁμιλοῦν ἀπαράλλακτα ὅπως γράφουν. Ἀλλὰ ἡ ὁμιλία των ἐξαφανίζει ἡ ἰδική μου ὄχι». — Γρ. Ξ. «Παναθήναια», 15 Ἀπρ. 1903, σελ. 388. — Γι' αὐτὸ, φαίνεται, ὁ τριετυχιόμηνος ἀνθρώπος, ἀκόμη καὶ στὰ 1916, μᾶς κάνει ὁμιλίαι σὲ συγκαταβατικὴ καθαρεύουσα. Πρβλ. παραπάνω καὶ παρακάτω σημειώματα.

7) «Κάθε ἀνθρώπος ἔχει τὴ μητρικὴν τοῦ γλώσσα. Τὴν ἔχω κ' ἐγώ, κ' αὐτὴ μεταχειρίζομαι πάντα, κάθε φορὰ πού γράφω καὶ δικό μου, τοῦ γούστου μου, καὶ βάζω μέσα τὴν ψυχὴ μου, τὴν προσωπικότητά μου, ... σὺν συγγραφέας, σὺν καλλιτέχνης, σὺν Ξενοπόλους. Κι' αὐτὸ θὰ ἔκανα πάντα καὶ πάντα τὴν ἰδίαν γλώσσα θὰ ἔγραφα, τὴ δική μου, ἂν εἶχα περιουσία ἢ ἄλλη δουλειά, κ' ἂν δὲν ἦμουν ὑποχρεωμένος νὰ γράφω ἐδῶ κ' ἐκεῖ γιὰ νὰ ζοῦμε δέκα νομάτοι...» — Γρ. Ξ. «Νουμάς», 226 τοῦ 1908, σελ. 7.

8) «Τὰ πτωχὰ μου ἱακυνθινὰ διηγήματα, μὲ τὴν ἰδιοματικὴν γλῶσσαν τῶν διαλόγων των, ἢ ὅποια πολλάκις ἐπεκτείνεται, ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἀνάγκην, μέχρι τῆς περιγραφῆς καὶ τῆς διηγήσεως — γλῶσσαν τὴν ὅποιαν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀναγκάζομαι πολλάκις νὰ μειοφράξω εἰς ἠποσημειώσεις ἢ παρενθέσεις — ποτὲ λέγω δὲν ἐφανταζόμην ὅτι τὰ διηγήματα αὐτὰ θὰ ἠμποροῦσαν νὰ δώσουν γλωσσικὰ μαθήματα...» — Γρ. Ξ. «Ἀθήναι», 21 Φεβρ. 1910. Πρβλ. παραπάνω σημ. 7 καὶ Γρ. Ξ. Θέατρον, 2 τόμοι. 1913, ὅπου ὁ συγγραφέας Γρ. Ξεν. μιλάει τὴν καθαρεύουσα καὶ ὁ διάλογος τῶν προσώπων εἶναι μαλλιάρος.

9) «Ἡ γλῶσσα μας ἦτο καὶ θὰ εἶνε κρᾶμα ἀρχαίας καὶ νέας, δημοτικῆς καὶ καθαρευούσης... Τόσον ἢ γραφομένη ὅσον κ' ἢ ὁμιλουμένη πρὸ τῶν ἀνεπτυγμένων, εἶνε κρᾶμα κ' ἔχει δύο γραμματικὰς. Καὶ αὐτοὶ οἱ ποιηταί. — ἐκτός βέβαια τῶν μαλλιάρων, — οἱ ὅποιοι κατὰ προτίμησιν γράφουν εἰς τὴν δημοτικὴν, δὲν διατάζουν νάναμιγνύσων καὶ τύπους τῆς ἀρχαίας... Ἔτσι εἶνε! Ἡ γλῶσσα μας κρᾶμα, μικτή. Καὶ ὅποιος ἐπιχειρήσῃ νὰ τὴν διαχωρῆσῃ εἰς δύο, διὰ νὰ παραδεχθῇ μόνον τὸ ἓνα τῆς μέρος, — εἴτε τὸ ἀρχαῖον εἴτε τὸ νέον, — γίνεται ὑπερβολικὸς καὶ παράλογος... Εἰς τὰ δύο ἄκρα εἶνε δύο σκόπελοι. Νὰ τοὺς ἀποφύγετε καὶ τοὺς δύο καὶ νὰ μέινετε εἰς τὴν μέσην. Ἀπᾶ, καθαρά [.] ὅσον εἴμπορετε, ἀλλὰ ὄχι μαλλιάρᾳ, ἀλλὰ ὄχι καὶ ξενοφωντεία. Ἡμπορεῖ ὅποιος ὁμιλεῖτε, χωρὶς πολλὰς ἐκζητήσεις, καὶ διαβαζετε ὅπου γράφουν τὴν σημερινὴν μας γλῶσσαν, χωρὶς πρόληψιν καὶ ἐκτός κόμματος [δηλ. τὸν κ. Γρ. Ξ.] Αὐτὴ εἶνε ἡ συμβουλή μου. Κ' ἐγὼ αὐτὸ κάμνω». — ΦΑΙΔΩΝ (κ. Γρ. Ξ.) «Ἡ Διάπλασις τῶν Παιδῶν», 1903, σελ. 208. — Πρβλ. καὶ Γρ. Ξ. στὸ «Νουμάς», ἀριθ. 226 : «Κάθε φύλλο ἔχει τὸ κοινὸ του, καὶ τὸ κοινὸ διευθύνει τὸ διευθυντή, καὶ τὸ κοινὸ διευθύνει τὸ συνεργάτη».

10) «Κανεὶς φρόνιμος δὲν ἐσκέφθη ποτὲ ὅτι ἡ Δημοτικὴ ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ σήμερον ἢ αὔριον ἢ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους... Ἡ Καθαρεύουσα εἶνε μία γλῶσσα καὶ ἡ Δημο-

ποῦ βγῆκες καὶ πρωτοπαλῆκαρο τοῦ Μιστριώτη γιὰ νὰ μποῦνε συνταγματικὲς ἀλυσίδες στὴ γλῶσσα, ὅσο πού σὲ ξεμπροστίσανε (11) γιὰ μαλλιάρῳ. Κι αὐτὸ ἴσα-ἴσα τὴν ἐποχὴ πού ἕνας ἀλύγιστος καθαρευουσιάνος, ὁ μακαρίτης Κανελλίδης, πολεμοῦσε καὶ ἀγωνίζοταν πῶς νὰ μὴ μολύνῃ τέτοιο «ἀνελεύθερον» ἄρθρο τὸ Σύνταγμα τὸ Ἑλληνικό. Δὲ θὰ σοῦ λογαριασθῇ στὸν αἰῶνα ὁ σημερινὸς σου καλαισθητικώτατος κ' «ἐστικώτατος» — ἂν ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Ταγκόπουλος — δημοτικισμὸς σου, γιὰτὶ καὶ σ' αὐτὸν ἀπὸ ἀνάγκη κατάντησε. Σὲ ριμουλκήσανε, τραβώντας σε ἀπὸ τὴν οὐρά, τώρα στὰ γεράματα τὰ καημένα τὰ παιδάκια (12) τῆς «Διάπλασης», νὰ τοὺς γράφῃς δημοτικά, ἐνφ' ἔτιον ἀπὸ λίγους μῆνες (13) τοὺς ἔγραφες στὴν καθαρεύουσα, γιὰτὶ ἐσὺ ἔδεν τὴν περιμένεις ποτὲ στὴν ἐποχὴ σου τὴ νίκη τῆς δημοτικῆς μέσα στὴ συνείδηση τοῦ ἔθνους. Ἔτσι θὰ μᾶς καμαρώνῃς αὔριο καὶ γιὰ μαλλιάρῳ, — ἅμα νοιώσῃς γιὰτὶ μονάχα τὰ μαλλιάρᾳ βιβλία μοσκοπουλοῦνται (ἔφρασε εἰκοσιπεντάριον τὸ ἀντίτυπο ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Ἰύφτου») καὶ γιὰτὶ ὁ κ. Πάλλης τυπώνει τιμητικὰ στὰ ἔργα του τὸν τίτλο τοῦ μαλλιάρῳ. (14)

τικὴ εἶνε μία ἄλλη. [Πρβλ. παραπάνω : «ὅποιος ἐπιχειρήσῃ νὰ τὴν διαχωρῆσῃ εἰς δύο» κτλ.]... Ἄν ποτὲ ἢ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ὡς φιλολογικὴ γλῶσσα προοδεύσῃ τόσον, ὥστε νὰ ἐπιβληθῇ γενικῶς καὶ ἀναγνωρισθῇ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους ἢ ἀνάγκη τοῦ νὰ γίνῃ καὶ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους — μετὰ 50, μετὰ 100 χρόνια ἔρχεται μὰ ἄλλη Ἑθνοσυνέλευσις καὶ καταργεῖ τὰ ἄρθρα τοῦ κ. Μιστριώτη κτλ. — Γρ. Ξ. «Ἐστία», 17 Φεβρ. 1911. Πρβλ. παρακάτω σημ. 12.

11) Εἶσθε καὶ σεῖς «μαλλιάρῳ, κατὰ τὴν κρατούσαν ἀντιλήψιν τοῦ ὅρου, ὅσον καὶ ἂν πασχίζετε νὰ κρηφθῆτε ὁπίσω ἀπὸ τὸν δάκτυλόν σας». — ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ πρὸς Γρ. Ξεν., «Ἐστία», 21 Φεβρ. 1911.

12) «Παρατηρῶ ὅτι σήμερον τὰ ἐνενηνταετηρῆ ἑκατοστὰ ἀπὸ τοὺς φίλους μᾶς μεταχειρίζονται, καὶ στὰ γράμματα τοὺς πρὸς τὴν Διάπλασι, καὶ οἱ φιλολογικὰ τοὺς γωνιάσματα, τὴ ζωντανὴ καὶ ὁμιλουμένη δημοτικὴ... Σήμερον ἡ δημοτικὴ ἐπικρατεῖ... Εἶνε, βλέπετε, τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς πού τὴν ἐπιβάλλει ἔς ὅλους. Καὶ τὴν ἐπίδρασί του δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ τὴν αἰσθανθῶν πρώτα — πρῶτα οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιὰ. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ τὸ βλέπω μὲ χαρὰ μου. Γιατὶ καὶ μένα μ' ἀρέσει ἡ δημοτικὴ καὶ, καθὼς ξέρετε, τὴν δημοτικὴν μεταχειρίζομαι πάντα στὰ φιλολογικὰ καὶ τὰ θεατρικὰ μου ἔργα...» — ΦΑΙΔΩΝ (κ. Γρ. Ξ.), «Διάπλασις», 1916, σελ. 90. — Πρβλ. παραπάνω «ἂν ποτὲ... μετὰ 50 μετὰ 100 χρόνια... ἐπιβληθῇ γενικῶς κτλ.» καὶ σημ. 8 καὶ 9.

13) «Τὰ μεγάλα ἔργα, τὰ αἰώνια, τὰ θάνατα, εἶνε πάντοτε ἐκεῖνα πού ἐμπνέουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρετὴν, καὶ τοὺς ἀνυψώνουν, καὶ τοὺς ἠθικοποιοῦν. ἔργα ἄπεισίοδοξα, χωρὶς ἔν ἠθικὸν ἰδανικόν, ἠμπορεῖ κάποτε νὰ εἶνε καλογραμμένα, ἀλλ' οὐδέποτε ἔχουν τὴν ἀξίαν τῶν πρώτων. Θεωροῦνται δευτερεύοντα, νοσηρὰ, ἐμπόδια μάλλον τῆς ἐξελίξεως, τῆς προόδου τῆς Ἀνθρωπότητος» κτλ. — ΦΑΙΔΩΝ (κ. Γρ. Ξ.), «Διάπλασις» 28 Νοεμβρίου 1915, σελ. 415.

14) Καὶ νὰ τὸ νοιώσῃς, δὲ θὰ σοῦ συκορεθῇ στὸν αἰῶνα τὸ ἄδικο πού ἔκαμες χρίζοντας καὶ βρίζοντας δεξιά καὶ ἀριστερὰ μαλλιάρῳ, γιὰ νὰ περῆς τάχα ἐσὺ ἀγνός καὶ σοφός δημοτικιστής. Γιατὶ τὸ ἔξεργε πῶς διαφορὰ δὲν ὑπάρχει. Σοῦ ἔξεργε καὶ τὸ γράφῃς νόθα : «Διατὶ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ Ἰδας π. χ. δὲν εἶνε μαλλιάρῳ, ἐνφ' ὁ κ. Πο-

Κι ἀφοῦ ὁ «Νουμάς» ἔκρινε ὡσοῦτο καὶ δίκιο ν' ἀφήση ἕναν τέτοιον ἀνάγυρο τῆς φιλολογίας νὰ οἰσιστῇ καὶ λυγιστῇ τοῦ κάκου πασκίζοντας πῶς νὰ πιταυλίσῃ τὸν Ποιητῆ, τὸ φῶς, τὴν τιμὴ καὶ τὸ καμάρι μας, καὶ ἄλλον κόσμο μαζί, καὶ χώνοντας ἀδιάκριτα τὴ μύτη του σὺν πογγί τοῦ ἄλλουνοῦ, νὰ τὸν παραστήσῃ καὶ ἀρογόμιστο, δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃ κανένα «τάκτ» νὰ τοῦ πῶ, ἀφοῦ δὲν τοῦ τὸ εἶπε ἀκόμα ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά», πῶς ἂν οἱ τέτοιοι ποσαπαίρηδες τῆς πέννας καὶ «τί-ἄνεμος-φυσάηδες» σὰν τὸν κ. Ξ.—ποῦ ἄλλη γλώσσα καὶ ἀρχὴ δὲν ἔχει παρὰ ὅποια τοῦ πλερῶνει ὁ ἀγράμματος ἐκδότης του ἢ ὅποια σφῆρειναι στὸ παραπρόϊκι του τῆ «Διάπλαση»,—ἂν οἱ ἀχαρακτήριστοι αὐτοὶ⁽¹⁵⁾ ποῦ μιλοῦνε κίβλα γι' ἀρετὴ καὶ γιὰ συνείδηση δὲν εἶτανε πάντα στὴ μέση, θὰ ζοῦσε ἀπὸ καιρὸ μὲ τὰ ἔργα του μοναχὰ καὶ ὁ Ποιητῆς ὁ ἀναγκασμένος νὰ κἀνῃ καὶ ἄλλη δουλειὰ γιὰ νὰ ζήσῃ. Καὶ τοῦτο ἀκόμα. Πῶς ἂν ὁ Παλαμᾶς καὶ ὁ Δροσίνης εἶναι καὶ μένουνε ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, μένουνε γιὰτι δουλεύουνε μὲ ζῆλο καὶ ἀξιοσύνη ποῦ τοὺς τ' ἀναγνωρίζουνε καὶ οἱ πολιτικοὶ τοὺς ἀκόμα ὀχιροὶ (γιατὶ πολιτικὸς ἀγώνας εἶναι ὁ δημοτικισμός), καὶ ὄχι μόνον δὲν τοὺς παύουνε παρὰ καὶ ἀμείβουνε μὲ παράσημα τὴν ὑπαλληλικὴ τους ἀξία. Κ' ἐπὶ τέλος ἐκεῖνοι δὲν κλαυτήκανε ποτέ. Ὁ ἀξιότιμος κ. Ξ. κλαίγεται⁽¹⁵⁾ πῶς δὲν μπορεῖ τάχα νὰ ζήσῃ μὲ τὰ φιλολογικὰ του ἔργα καὶ ἀναγκάζεται—ἐλεημοσύνη γιὰ τὸν ἀξίόπαθο, Χριστιανοί!—νὰ πουλᾷ γλωσσικὴ συνείδηση καὶ πολυτίμητη ὑπογραφή γιὰ νὰ

ριώτης εἶνε; Διατὶ νὰ εἶνε ὁ Ἑρμονας καὶ ὁ Πέτρος Βασιλικὸς νὰ μὴν εἶνε; Διατὶ ὁ Παλαμᾶς, καὶ ὄχι ὁ Προφύρας; . . . Ὅταν εὗρισκα καὶ ὀνομάζω *μαλλιαρὴν* τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τοῦ δεινα, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἀνήκει εἰς καμμίαν ἰδιαιτέραν Σχολήν; χωρισμένη ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Σχολὴν τῶν δημοτικιστῶν, ἀλλ' ἀπλοῦστατα ὅτι πολλαὶ ἢ ὀλίγαι ἀπὸ τὰς λέξεις ποῦ μεταχειρίζεται, ἢ μοῦ εἶναι ἀγνωστοὶ ἢ μοῦ φαίνονται κακὸς καὶ ἀκατάλληλοι ἢ μοῦ κἀμνον τὴν ἐντύπωσιν τοῦ γελοίου καὶ τοῦ παραδόξου. Θὰ ἤμουν παράλογος ἂν εἶχα τὴν ἀξίωσιν αἰ* λέξεις αὐταὶ νὰ κἀμνον τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς ἐντύπωσιν εἰς ὄλους. Ἄλλ' ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, δὲν πρέπει νὰ παραξενεύωμαι διόλου, ἂν ὁ δεινα, τὸν ὅποσον ἐγὼ θεωρῶ καὶ ὀνομάζω *μαλλιαρὸν*,—διότι δὲν ἔχω καὶ ἄλλην λέξιν ἱκανὴν νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπαρέσκεϊάν μου,—δι' ἕνα ἄλλον ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ἀπλοῦς δημοτικιστῆς. . . Συμπεραίνομεν λοιπὸν ὅτι προκειμένου περὶ δημοτικιστῶν, τὸ *μαλλιαρὸς* δὲν ἀποτελεῖ ἀντικειμενικὸν χαρακτηριστικόν, ἀλλὰ κρίσιν ὅτοκει μενικὴν. —ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἀθῆναι», 25 Μαρτ. 1910.

— Καὶ ὅτερ' ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω ἀλλοπρόσαλλα γραφόμενά σου, ποῖος λογικὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἔχῃ σπειρὴ ἐμπιστοσύνη στὴν κρίσιν τὴν ὑποκειμενικὴ σου, ὃ ὑπέροσφε κριτικῆ:—ἔχει τὸ δικαίωμα κάθε συκοφαντημένος σου νὰ ερωτήσῃ.

1η) «Ἄν ἤμουν ἀνεξάρτητος ὅπως ὁ Πάλλης, ἢ ἂν εἶχα ἰσχυρότερον χαρακτήρα ὅπως ὁ Καρκαβίτσας» (Γρ. Ξ. «Παναθηναϊκᾶ». 1903, σελ. 388, «ἂν εἶχα μιὰ περιουσία ὡστε νὰ μὴν εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ζῶ μὲ τὴν πέννα μου, δὲ θ' ἄγραφα στὴν καθαρεύουσα οὔτε μισθὸ ἀράδα». —Γρ. Ξ., «Νουμάς», ἀριθ. 586, σελ. 54.—Βλέπε καὶ σημ. 7.—Καὶ ὅμως τίποτα δὲν τοῦ λείπει τοῦ κ. Γρ. Ξ. Μονάχα ὁ χαρακτήρας, ὅπως τόμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος.

ζήσῃ, ἐνῶ τὸ ξέρε ὅλος ὁ κόσμος πῶς ἔχει δική του τὴ μισθὴ «Διάπλαση» ποῦ ἔγινε τώρα πιά καὶ αὐτὴ ἀπὸ ἀνάγκη *μαλλιαρὴ* (ὡσοῦτοτερα, περίπου *μαλλιαρὴ*), καὶ βιβλία συχνοτυπῶνει, κ' ἔργα κάθε λογῆς καὶ κοπῆς τοῦ παίζουνε ταχτικὰ στὰ θέατρα.

Ἡ «παρούσα» θὰ τυπωθῇ καὶ ἄλλοῦ, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ μονάχα στὸν κύκλο τοῦ «Νουμά».

2. 4. 1916

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΓΙΑ ΤΟΝ Κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Πολὺ θὰ μὲ ὑποχρεώσετε νὰ δημοσιεύητε στὸ «Νουμά» τὰκόλουθα λίγα λόγια ὡς ἀπάντησι στὸ γράμμα γιὰ μένα τοῦ κ. Ξενοπούλου.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτο μὲν ζήτημα, δηλ. τὸν ἐξαναγκασμό, μπορῶ νὰ βεβαιώσω, μὲ τὸ λόγο τῆς τιμῆς μου, τὸν κ. Ξενοπούλου πῶς ἀπὸ ἀθθεντικώτετη πηγῆ, τὴν ὁποία δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ξεσκεπάσω, ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ ποῦ εἶχα στὸ πρῶτο γράμμα μου ἐλέχτηκαν καὶ δὲν ξέρω κ' ἐγὼ πῶς μοῦ γεννήθηκε ἡ ἰδέα ὅτι καὶ γράφηκαν, ἀπὸ τὸν κ. Παλαμᾶ, στὴ χρονιάτικη φιλολογικὴ ἐπιθεώρησί του καὶ μάλιστα στὸ συμπλήρωμα αὐτῆς, ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Ἐμπρὸς» τῆς 7 Ἰανουαρίου, ὅπου λέει κατὶ γιὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, ποῦ μοῦ ἔκαμε τέτοια ἐντύπωσι, τὸ ὅποιο ὅμως ἂν καὶ λίγο δυσκολονόητο, βρισκῶ τώρα, μὲ προσεκτικώτερον ἐξέταση, ὅτι ἐννοεῖ κατὶ ἄλλο. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερο δὲ δηλ. τὴν εἰρωνία, κάθε προσεχτικὸ μάτι, ποῦ θὰ διαβάσῃ τὴν κριτικὴ αὐτὴ τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, θὰ νοιώσῃ ἄφροντα τὴ λεπτὴ εἰρωνία, ποῦ μεταχειρίζεται ὁ ποιητῆς γιὰ νὰ κρύψῃ μερικὰ πράματα, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ τὰ πῇ καθαρὰ καὶ ξάστερα, γιὰ νὰ μὴ τὸν δυσραστήσῃ.

Ἄλλὰ καὶ στὰ δύο αὐτὰ ζητήματα τίποτε δὲν μὲ δυσκολεύει νὰ βάλω καὶ Ξενοπούλου τὸν ὕπ' ἀριθμὸν 1 ν' ἀπαντήσῃ μόνος του στὸν Ξενοπούλου τὸν ὕπ' ἀριθ. 2, γιατί, ὅπως θὰ ξέρετε, ὁ κ. Ξενοπούλος εἶναι καὶ δυστυχεστάτος, σὰν τὸν ἦρσα τῆς φάρσας του «Δὲν εἶμ' ἐγὼ!» Καὶ γιὰ τὸ πρῶτο ζήτημα τοῦ ἐξαναγκασμοῦ, παραθέτω—κατὰ λέξι τὴ σημείωσι ποῦ ἔχει ὁ ἴδιος κάτω ἀπὸ τὸ πρῶτο μέρος τῆς αυτοκριτικῆς του σελ. 39 τοῦ «Νουμά». «Κι αὐτὴ—δηλ. τὴν κριτικὴν τοῦ Παλαμᾶ—μὴ νομίζετε πῶς τὴν ἔγραψε αὐθόγημα ἀπὸ καθ' ἑαυτὸν κριτικῶν. Τὸν παρεκάλεσαν τὰ Παναθηναϊκᾶ καὶ μάλιστα τὴν παράκλησι τὴ διεβίβασα ἐγώ». Ἐνα μόνον δὲν μᾶς λέγει ὁ κ. Ξενοπούλος πῶς μετὰ τὴν φορτικώτητα ἐπέμενε νὰ γράψῃ αὐτὴ τὴν κριτικὴ ὁ Παλαμᾶς, ποῦ δὲν ἤθελε, γιατί ἔνεκα τῆς φιλίας; τὸν δὲν θὰ μπορούσε ἄετιντερα νὰ πῇ τὴ γνώμη του. Γιὰ τὸ δεύτερο δὲ δηλ. τὴν εἰρωνία, παραθέτω ἐπίσης κατὰ λέξι μιὰ περικοπή του ὁποῦ τὸ πρῶτο μέρος ἐπίσης; τῆ; αυτοκριτικῆς; του, ποῦ εἶναι στὴ δευτέρῃ στήλῃ τῆς σελ. 31 τοῦ «Νουμά». «Τὰ μπορεῖ, τὰ ἂν, τὰ στοχάζομαι, δίνουν καὶ παίρνουν ἐκεῖ μέσα.—δηλ. στὴν κριτικὴν τοῦ Παλαμᾶ—μὲ κακομεταχειρίζεται μὲ εἰρωνεύεται, σὰν ἄνθρωπο, καὶ μὲ ὑποτιμᾷ σὰ συγγραφέα».

Πιστεύω πῶς αὐτὰ τοῦ φτάνουν.

Μὲ ὑπόληψιν
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ